

in dit nummer

EDITORIAAL
Vertragsmanoeuvres / 2

ECONOMIE
**Pruts niet aan
het kompas / 3**

LVV-DEBAT
**Meer autonomie
voor Europa / 4**

LVV
**Een plan voor
belastingverlaging / 6**

BUITENLAND
**Italië of het Foert der
Verwaarloosden / 8**

LIBERAS
**De 'Shoe Post' van
Omer Vanaudenhove / 10**

OPINIE
Nie wieder Militärdienst / 12

LVV- en JONG VLD-debat Meer Europa

De Nederlandse schrijver **Ilja Leonard Pfeiffer** beschrijft het wondermooi in zijn roman 'Grand Hotel Europa': Europa verwordt tot een soort schattig openlucht museum. Maar hoe ver ligt dit literair standpunt van de werkelijkheid? Wat is de rol van Europa op mondiaal niveau en kunnen we onze positie handhaven of versterken? Tijdens een succesvol bijgewoond debat van LVV en Jong VLD met topdiplomaat **Frans Van Daele** en VUB-professor **Jonathan Holslag** werd duidelijk dat Europa in de huidige conflictueuze wereld meer

uit zijn pijp moet komen.

Europa moet autonomer worden van de VS maar toch goede contacten onderhouden, en zich opnieuw voor Afrika interesseren. Zaak zal zijn om de verschillende gedachtestromingen in de Europese Unie, en vooral het oprukken van nationalistische regeringen, in de hand te houden.- P-J. VDW.

Vertragingsmanoevers

Bij de vorming van de federale Vivaldi-regering stak vooral de CD&V de hand in het vuur om een volgende staatshervorming in het regeerakkoord op te nemen. In dat akkoord van 30 september 2020 lezen we dat “de regering tijdens de komende legislatuur een belangrijke bijdrage wil leveren op het vlak van de modernisering, de verhoging van de efficiëntie en de verdieping van de democratische beginselen van de staatsstructuren”. Er werd een breed democratisch debat beloofd waarbij alle Belgen hun zeg kregen over het nieuwe België. Twee ministers kregen de opdracht om een nieuwe lijst te maken van te herziene grondwetsartikels, met de klemtoon op het homogeen maken van de bevoegdheden. Bij wijze van voorbereiding van de volgende ronde staatshervorming, na de verkiezingen van mei 2024, leggen de twee ministers de nodige contacten langs beide zijden van de taalgrens om de nodige meerderheden in het parlement te bereiken.

Veto's

Als we een gewezen medewerker van één van die twee ministers, minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden (CD&V), mogen geloven dan staan we op dat vlak helemaal nergens. De man in kwestie, een 39-jarige grondwetspecialist, die er de brui aan gaf, zei in De Standaard (14.10.2022) onomwonden dat hij als kabinetsmedewerker in zijn zoektocht naar die meerderheid gebot is op “Franstalige veto's, verdragingsmanoeuvres en een lauwe houding van de premier”. Vooral langs Franstalige kant is er weinig enthousiasme voor een volgende staatshervorming zo wist de medewerker: “We zijn snel tot de vaststelling gekomen

“De volgende staatshervorming zit diep in de koelkast. Er gebeurt blijkbaar niets meer.”

dat de Franstalige partijen absoluut, maar echt ábsoluut, geen enkel gesprek wilden voeren over de staatshervorming. Dat ging heel ver. Men weigerde gewoon om naar onze vergaderingen te komen.”

De vragen van de Vlaamse kabinetsleden in de interkabinettenwerkgroepen aan de Franstaligen werden gewoon genegeerd. Er werd de Vlamingen op gewezen dat er in de Vivaldi-regering toch geen tweederde meerderheid is, dus een staatshervorming toch niet mogelijk is, en dat de burgers toch niet wakker liggen van een staatshervorming. De gewezen kabinetsmedewerker vermoedde zelfs dat de Franstalige partijvoorzitters van de meerderheid (MR, Ecolo en PS) op voorhand onderling hadden afgesproken om de boel te blokkeren.

De volgende staatshervorming zit dus diep in de koelkast. Er gebeurt blijkbaar niets meer.

Nog straffer zijn zijn uitspraken over de grote bevraging die de federale regering organiseerde bij alle Belgen om hun gedacht te kennen over de toekomst van hun land: “De Franstalige partijen lagen niet wakker van die enquête.” Alles was bedoeld om te vertragen.

De enquête heeft wellicht een pak belastinggeld gekost en de kans is klein dat er nog grote stappen zullen gezet worden in een hervorming van de Staat. Vooral voor de CD&V zijn de gênante openbaringen van haar ex-cabinettard een politiek probleem. Het zat de CD&V de jongste tijd al niet mee

met de crisis in de Vlaamse regering. Partijvoorzitter Mahdi zal alles uit de kast mogen halen om vooral zijn eigen geloofwaardigheid opnieuw te herstellen.

Aan de eindmeet willen alle partijen met een trofee zwaaien. Of dat veel indruk zal maken op de kiezer, is maar de vraag. Alleen politici die het eigen gelijk eens kunnen opzijzetten en over hun schaduw heenstappen, zullen nog op enig krediet van de bevolking mogen rekenen. De berekende spelletjes, de hang naar een uitgelokt ‘parfum de crise’ of het compromisloze oorlogspak pakken geen verf meer.

Focus op 2024

De blokkering van de communautaire gesprekken is ten slotte geen goed nieuws voor de toekomst van België zelf. Wil het land zijn 200ste verjaardag in 2030 overleven, dan zetten alle Belgen zich best rond de tafel en maken voor goed en voor altijd schoon schip met de communautaire kweldivels. Doet men dat niet dan zullen vooral extremistische krachten de kop opsteken en de Federatie België naar de papiermand verwijzen. De analyses over het einde van België zijn niet nieuw, maar ze worden bij tijds altijd opgefrist en weer gevoed. En nu hebben de nationalistische hun focus op 2024 gezet om hun eindsprint naar zelfbestuur in te zetten. Vivaldi heeft nog enkele maanden tijd om doemscenario's te voorkomen. Zoniet zal 2030 geen prettig tricolore feest worden. ■

Je hoeft geen doctor in de kernfysica te zijn om te weten dat als je op stap bent en ergens een doel wil bereiken, het kompas een heel nuttig instrument is en kan zijn, op voorwaarde dat het kompas goed werkt en het instrument niet door “externe” factoren wordt beïnvloed. Dezelfde eenvoudige logica geldt in de economie: wij komen slechts goed terecht; wij bereiken ons doel, we nemen de juiste beslissingen, als ons kompas, de prijs, goed werkt.

Pruts niet aan het kompas

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Van zodra we – binnen ons stelsel van een vrije markteconomie - aan de prijzen beginnen te prutsen, is het risico heel groot dat we onze vooropgestelde doelen niet bereiken en de dingen zelfs erger in de plaats van beter maken. De voorbeelden zijn legio.

Feestvierders

Op basis van een op het eerste zicht mooi principe “vliegtuigreizen voor iedereen mogelijk maken”, worden er geen of alleszins te weinig accijnzen gelegd op kerosine, geven lokale autoriteiten waanzinnige subsidies om lagekostenmaatschappijen aan te trekken op hun regionale vliegvelden, wordt er geduld dat personeel zowel op de grond als in de vliegtuigen tegen totaal onaantoonbare voorwaarden lange werkdagen moet presteren, ontstaat er een enorm vliegverkeer dat onomkeerbare schade toebrengt aan ons leefmilieu, enz.

Dat alles om toe te laten dat olijke feestvierders een citytrip naar Ibiza of Berlijn kunnen boeken tegen minder dan 50 euro per trip, om dan – ten bate van de buiten-

landse economie – hun zuur verdiende spaarcenten, met behulp van onze subsidies, op te souperen.

Hetzelfde zien we nu gebeuren in de strijd tegen de galopperende inflatie en dan vooral in de strijd tegen de enorm gestegen energieprijzen. Alweer denken de verschillende overheden in ons land dit probleem het best te kunnen aanpakken via een “sturing” van de prijzen (o.m. het toekennen van een sociaal tarief, het royaal uitdelen van kortingen op de energiefactuur, het verlagen van de BTW en/of de accijnzen, enz.). Al deze maatregelen hebben twee nadelen gemeen: ze geven de consument géén prikkel om hoe dan ook minder energie te verbruiken en al die maatregelen zijn veel te breed uitgesmeerd en kosten dus veel geld. Andermaal speelt hier volop het “Mattheus-effect”: zij die het niet nodig hebben, krijgen het meest, en zij die het het meest nodig hebben, krijgen het minst.

Rol van de markt

Als we zowel de efficiëntie en de effectiviteit van deze maatregelen willen verhogen, en ook zorgen voor de nodige selectiviteit in het beleid (de schaarse middelen vooral richten op zij die het het hardst nodig hebben), dan moet er niet via de prijzen worden gewerkt. Laat vooral de markt maar

haar rol spelen, en werk via de inkomens. Met al de computergegevens waarover zowel de fiscus, als de RSZ de dag van vandaag beschikt, weet de overheid precies op elk moment wie echt onder (of juist rond) de armoedegrens zit. Wel, geef die mensen en/of gezinnen een financiële tegemoetkoming en laat ze dan zelf beslissen (op basis van prijzen die de correcte schaarste en/of schadelijkheid van een product weergeven) hoe ze die centen besteden. Het vaak gehoorde argument (in feite een drogreden) tegen zo’n aanpak: mensen/gezinnen die zomaar geld krijgen, zullen het opdrinken en/of aan nutteloze spullen spenderen, gaat misschien op voor een kleine minderheid in die doelgroep, maar zeker niet voor de grote meerderheid.

Sociaal beleid

En dit kleine ‘verlies’ in het systeem, weegt zeker niet op tegen de massale verspilling die wij nu zien in een stelsel van gesubsidieerde prijzen waar vooral de betere inkomensgroepen van profiteren. Dus, voer een sociaal beleid langs de inkomenskant en laat de markt, met correcte, representatieve prijzen functioneren, en prutst vooral niet aan dat kompas. Want met een slecht kompas loopt iedereen verkeerd: de consument, de bedrijven en de overheidsfinanciën. ■

Meer autonomie voor Europa

door Pieter-Jan Van De Weghe,
bestuurslid van het LVV

Op dinsdag 18 oktober 2022 bewezen het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) en Jong VLD dat het thema veel mensen beroert en dat het liberaal middenveld nog steeds de motor is van het liberalisme in Vlaanderen. Een overvolle Melsensstraat - hoe lang zou dit geleden zijn? - verwelkomde twee academische zwaargewichten van de internationale politiek: Frans Van Daele (voormalig topdiplomaat en ex-kabinetchef van o.a. Koning Filip en premier Yves Leterme en professor Jonathan Holslag (Internationale Politiek VUB).

Een gesprek tussen hoop en nuchterheid, gemodereerd door politiek secretaris van het LVV, Maarten De Bousser, met de nodige dosis verzachtende humor.

“Oekraïne is het eerste warme conflict van de tweede koude oorlog.”

Historicus Niall Ferguson

Bovenstaande quote van historicus Niall Ferguson werd verder gestoffeerd door Frans Van Daele: “Tussen 1945 en 1989 bestond er een uitgesproken rivaliteit, maar ze was rationeel. Met dit verschil dat China nu als pro-

Debat met Jonathan Holslag en Frans Van Daele

Ilya Leonard Pfeiffer beschrijft het wondermooi in zijn roman Grand Hotel Europa: Europa verwordt tot een soort schattig openlucht museum. Maar hoe ver ligt dit literair standpunt van de werkelijkheid? Wat is de rol van Europa op mondiaal niveau en kunnen we onze positie handhaven of versterken?

tagonist deelneemt.”

Volgens Jonathan Holslag heeft China het Westen reeds in de jaren 80 de oorlog verklaard. China wil de Westerse waarden en normen aanvechten, wil de macht van het Westen breken en wil de economische dominantie van het Westen contesteren.

Het buitenlands beleid van de VS, die andere blijvende protagonist, speelt hierop in. De buitenlandse focus van de VS ligt in Azië. “But Europe is coming with vengeance”, bracht Van Daele te berde met het Oekraïne-conflict als brandpunt.

Militair geklungel en geopolitieke kabouteren Wanneer het debat zich opnieuw op Rusland toespitste, gaf Holslag te kennen dat hij verast is over het militaire geklungel van Putin. Ook de beperkte inzet van cyberwapens en de Russische overmacht van het luchtruim had hij veel groter ingeschat.

Het fundamentele strijdpunt tussen China en de VS blijft echter Taiwan, en in die context moeten de rollen van beide grootmachten in het Oekraïne-conflict ook gezien worden. China heeft Rusland als partner nodig in het Taiwan-conflict, maar de frustraties over het verloop van de oorlog lopen hoog op.

Oekraïne als textbook-voorbeeld voor Taiwan

Holslag besprak de ‘offshore balancing’-strategie van de VS in Oekraïne, waarbij ze militair ondersteunen om continentale rivalen te counteren. De VS is aldus alomtegenwoordig in het Oekraïne-conflict, maar de Europese regio als geheel is minder belangrijk. “Oekraïne is een textbook-voorbeeld voor het conflict in Taiwan”. China wil verhinderen dat Amerika ook van Taiwan een soort stekelvarken maakt.

Het was op dit punt dat Europa voor de eerste maal in de discussie verzeild raakte. Hoe en in welke mate gaat Europa de VS ondersteunen in hun gevecht met China? Hoe ziet die Europese strategie eruit?

De kosmopolitische patriot

Als de rol van Europa ter sprake kwam, omschreef Holslag zich meteen als een kosmopolitische patriot, waarbij hij beklemtoonde dat die schijnbare paradox toch te combineren valt. “We leven in een globale markt, maar de belangen blijven lokaal”, zei hij toen hij poneerde dat vrijhandel in de realiteit nooit absoluut is. Veel sectoren worden door alle gro-

Jonathan Holslag.

Moderator Maarten De Bousser,
politiek secretaris van het LVV

Frans Van Daele.

De 'M34', de partijzetel van Open Vld zat afgeladen vol met Jong VLD'ers en LVV'ers.

te mogelijkheden afgesloten of afgeschermd. Volgens Holslag moeten we de interne markt binnen Europa bestendigen, maar concurrentievervalsing erbuiten tegengaan. "Dit impliceert dat we offers zullen moeten brengen, ook economisch."

Europa moet volgens de professor zijn partnerschap met de VS onderhouden, maar zich evenzeer autonoom naar de VS opstellen. Ook op militair vlak.

Holslag hamert onophoudelijk op meer autonomie voor Europa met een focus op her-industrialisering en een versterking van de Europese zuidflank: Afrika.

Weg van de "kleinstaterij"

Van Daele daarentegen breekt een lans voor meer Europa, maar legt ook de vinger op de wonde en concretiseert: "Europa is verdeeld in gedachtestromen, maar Amerika evenzeer. Het verschil is dat Amerika in staat is op het einde te beslissen. Europa blijft in verdeeldheid zitten."

Volgens Van Daele moeten we losbreken uit de "kleinstaterij", waar België reeds in het verleden een voortrekkersrol in trachtte

te spelen (Davignonrapport). In tegenstelling tot Europa sluit Amerika de rangen als het gaat om externe dreiging. Dat stond ook voorop bij de 'Founding Fathers'. De Europese Unie daarentegen is ontstaan om oorlog onderling uit te sluiten.

De Europese Commissie en de individuele lidstaten beseffen volgens Van Daele wel de noodzaak tot meer Europa. Volgens de top-diplomaat boekt men slechts resultaten bij crisissen waarbij hij refereert naar de aanpak van de corona-vaccins of naar de plafonnering van de gasprijzen met België als gangmaker.

Liberaal tegenstoot

De these van Holslag dat er economische offers gemaakt moeten worden, en de logische gevolgtrekking voor een beperking van de vrijhandel, bracht toch wat liberale tegenkanting uit het publiek teweeg.

"Smijten we het kind met het badwater niet weg als we ons protectionistisch achter de grenzen zullen terugtrekken?"

Deze vraag kreeg even bijval van Van Daele toen hij hier aangaf dat verminderde handel

onlosmakelijk verbonden is met een vermindering van de voorspoed. Hij gaf daarbij ook aan dat het multilateralisme in verval is op mondiaal niveau, enkel in Europa groeit dit nog. Dit zal volgens Van Daele ook leiden tot een vermindering van het draagvlak voor andere mondiale problemen zoals het klimaatvraagstuk.

Met dit thema raakte het publiek uiteraard het favoriete stokpaardje van professor Holslag, die het een naïeve veronderstelling vond. "In ons consumptie aangedreven model hebben we enkel de vruchten geplukt van de consumptie met Azië, maar we hebben die baten niet opnieuw geïnvesteerd in onze economie. Dat is een sluipend gif."

Het voltallige LVV-bestuur wenst in de eerste plaats Jong VLD te bedanken voor de uitstekende samenwerking. Daarnaast nogmaals een schriftelijk applaus aan de sprekers, die uit handen van LVV-voorzitter Thibault Viaene de trilogie over Cicero van schrijver Robert Harris kregen.

Om Cicero te quoten: "Vrede is beter dan de rechtvaardigste oorlog!" ■

(Foto's Mirco Buyls)

De protagonisten van het debat (vlnr.): Maarten De Bousser, Frans Van Daele, Jonathan Holslag, voorzitter van Jong VLD Philippe Nys en LVV-voorzitter Thibault Viaene.

De sprekers kregen uit handen van LVV-voorzitter Thibault Viaene de trilogie over Cicero van schrijver Robert Harris.

Een plan voor belastingverlaging

door Christian Floru,
bestuurslid van het LVV

De laatste jaren werden we bestookt met persberichten over benadeelde en bevoordeelde groepen. We hebben de hoogste belasting op arbeid. We heffen de hoogste belasting ter wereld. Een tweede reeks kan samengevat worden onder "Invidia", nijd, één van de 7 hoofdzonden. Brave belastingbetalers zouden te veel betalen omdat anderen abnormale voordelen bekomen of buiten de lijntjes kleuren. We herinneren ons de aanval op de bedrijfswagens, die gesubsidieerd zouden worden voor 4 miljard per jaar, terwijl die bedrijfswagens de overheid in werkelijkheid erg veel geld opbrengen, ook maatschappelijk in de vorm van minder vervuilende wagens die na 4 jaar betaalbaar op de markt komen.

Eldorado

Ook de aanvallen op het lange termijnsparen in onroerend goed, de groepsverzekering,

België is koploper in het innen van belastingen in percentage van het BNP. Brons, goud of zilver als wisselbeker in de Oeso. Kan een 'fiscale hervorming' leiden tot een vermindering van deze belastingen zoals men het voorstelt? Tegenwoordig moeten belastingen 'rechtvaardiger' en de belasting 'op arbeid' omlaag. Voordien beoogde men een belastingverschuiving naar consumptie, in het bijzonder vervuilende consumptie. Iemand zal een voordeel of nadeel bekomen, maar dit zal tijdelijk zijn, want er zijn steeds veranderingen, zoals de gezinsituatie die evolueert en het leven dat zelf vordert. Wat er ook van zij, het gaat om verschuivingen van belastingen waardoor de totale belastingdruk per saldo gelijk blijft.

maaltijdcheques, managementvenootschappen enz. passen in dat rijtje. Noteer dat een maandelijkse uitkering van de volledige reserve in groepsverzekeringen zou resulteren in een pensioensupplement voor alle werknemers dat 1/10de belooft van het gemiddelde pensioensupplement van de ambtenaar. De laatste groep, "Eldorado": dat waren eerst de belastingparadijzen met diverse leaks, nadien

'de multinationals' en thans de 'overwinsten' van energiebedrijven en banken. Zonder nog 'de vermogens' te vergeten. De Spanjaarden vonden wel wat goud, maar nooit die gouden stad. Eens het goud geconsumeerd verviel Spanje in armoede.

Wanneer je de cijfers van Eurostat sinds pakweg 2000 bekijkt, blijkt dat de totale belastingopbrengst sterker toenam dan het BNP, en de uitgaven nog sterker toenamen. De hoge tarieven in België worden dus niet veroorzaakt door gemiste inkomsten, ze zijn de spiegel van te hoge uitgaven en gemiste groei. Het toenemende staatsbeslag is o.m. het gevolg van de immer toegepaste saneringsmethode van premier Jean-Luc Dehaene: 1/3de besparingen; 1/3de andere inkomsten; 1/3de nieuwe belastingen. Waarbij de besparingen voor de helft werkelijk bestaan (men saneert enkel op de uitgavenstijging), de 'andere inkomsten' grotendeels fictie en de nieuwe belastingen écht zijn. Intussen evolueren ook de nieuwe belastingen naar een fictie, door de Laffereffecten (belastingopbrengsten nemen af, naarmate de tarieven hoger worden, om uiteindelijk te dalen bij te hoge tarieven). Bijzonder verontrustend dat dit principe nog steeds in elke begroting opduikt, want dit

leidt automatisch tot een veel te groot staatsbeslag, een systemisch risico.

Een plan

Een duurzame verlaging van belastingen vereist een plan om deze uitgavenstijging om te buigen naar een relatieve uitgavendaling. Zonder dergelijk plan zijn belastingverlagingen weinig geloofwaardig, want met een thematische zekerheid tijdelijk.

Is het laaghangend fruit geplukt? Uit een vergelijking (Eurostat) van de evolutie van de hoogste uitgavenposten (tot 2020) blijken de uitgaven de laatste jaren overal gestegen, maar nergens zoveel als in België. Op gewestelijk niveau is de hoogste uitgavenpost het onderwijs en de zorg. De toename van de tewerkstelling in deze sectoren kan zonder meer spectaculair genoemd worden, deze loonlijst alleen telt nu 1 miljoen zielen. Ons onderwijs kost veel meer dan in de buurlanden. Hier gelden zo ongeveer de hoogste lonen, de kleinste uurroosters en de kleinste klassen. Ons hoger onderwijs combineert zijn quasi gratis aanbod met onbeperkte toegang, Universiteiten op fietsafstand met daarbovenop ook nog studiebeurzen. Vooropgesteld dat men al toegelaten wordt, zijn universiteiten in de meeste landen ver en dikwijls betalend. Elders is het de gewoonte een bachelordiploma te halen, vervolgens te werken en dan eventueel een masterdiploma. Waarom dan geen studielening in plaats van een studiebeurs in het hoger onderwijs instellen?

Overconsumptie

Overconsumptie zien we ook in de zorg, bijvoorbeeld in de gezinshulp. Nu heeft de gemeenschap altijd voor hulpbehoevenden gezorgd. Er is geen discussie over een zwaar anders valide, een 90-jarige zonder familie. Ze wordt echter evenzeer verleend aan bijvoorbeeld een 'kroostrijk gezin'. Niet enkel voor noodzakelijke zorgtaken, ook voor koken, kuisen enz. Een vraag is ook of die dienstverlening aan tarieven in de buurt van 3.64 euro per uur verleend moet worden? Een sociale koterij is nog een eufemisme om het kluwen voor de berekening aan te duiden. Gezinshulp is ook bedoeld om mensen langer zelfstandig te laten wonen. Toch is ons land recordhouder in het aantal mensen in rust- en verzorgingshuizen. De bijdrage ligt standaard op een 1.800 euro per maand, onafhankelijk of het pensioen 1.000 of 10.000 euro bedraagt, legt de belastingbetaler maandelijks 5.000 euro bij. Een marktconforme bedragbepaling voor niet strikt noodzakelijke gezinshulp kan de overconsumptie verminderen en maakt mensen vrij voor de (niet-gesubsidieerde) arbeidsmarkt. Een grotere bijdrage voor hoge pensioenen in een RVT zal geen enkele invloed hebben op de economie.

Federaal zijn de pensioenuitgaven met 60 miljard euro de grootste post. Bijna dubbel zo groot als wat uit de bijdragen verwacht zou kunnen worden. Althans in globo. Ook hier zijn de ingrepen zeer beperkt en blijft men nog steeds ambtenaren aanwerven op basis

De berekeningen van de tarieven voor de gezondheidszorg zijn een sociale koterij geworden.

van een onbetaalbaar sociaal statuut. Waar arbeidsongeschiktheid bij werknemers geplafonneerd is op een 2.000 euro per maand, beloopt het plafond hier 10.000 euro per maand (idem voor pensioenen).

Koterijen

De fiscale hervorming die nu wordt voorgesteld voorziet in een verlaging van het algemeen tarief en een verhoging van de belastingvrije som. Voor de werknemers voorziet ze in de afschaffing van allerlei aftrekken en gunstregimes. Voor zelfstandigen en vooral eenmansvennootschappen worden de koterijen nog uitgebreid volgens het plan-Vande Lanotte. Ambtenaren en uitkeringsgerechtigden hebben dergelijke systemen (abstractie gemaakt van het sociaal statuut) niet, en zouden ten volle van de hervorming genieten. Bijgevolg zou de verlaging voor de loonlijst (1.5 miljoen mensen) van de overheden en de uitkeringen, omwille van de hierboven geschetste uitgavenexcessen en de gelijkberechtiging, deels geneutraliseerd kunnen worden via het systeem van de indexsprong. Dat is een saneringsopportunity in deze inflatoire omgeving, zonder saneringsplan zouden we immers recordhouder blijven inzake te hoge belastingen.

Een plan zou ook de vereenvoudiging van de fiscale administratie en eenvoudiger regels kunnen behelzen. Dit betekent dat minder mensen in deze administraties nodig zijn en mensen minder tijd moeten steken in fiscale problemen. Het louter invullen op zich van standaard een 50-tal aangiften bij diverse administraties door zelfstandigen is op zich een forfaitaire belasting, zowel voor de behandelende overheden als de belastingplichtige.

Het plot dat nu voorligt: de afschaffing van een reeks gunstregimes met de invoering van nieuwe belastingen, in het bijzonder op meerwaarden, wordt verkocht met een verlaging van het algemeen tarief op 'arbeid' en uitkeringen (activering?). ■

Het Foert van de Verwaarloosden

door Lukas De Vos

Dubbel zoveel armen in Italië als bij ons, maar minder dan in Griekenland (36%), maar onaanvaardbaar voor een land in de Europese Unie, die zo graag voorhoudt dat de rechtsstaat iedereen beschermt.

Zappa

In 1966 brachten Frank Zappa en The Mothers of Invention met de elpee 'Freak Out!' een striemende aanklacht uit op de ongelijkheid in de Amerikaanse maatschappij. Ze is sindsdien alleen maar uitgediept. Veel erger nog: ze heeft ook Europa besmet en aan de rand van de wanhoop gebracht. Digitalisering, globalisering, ongeremde liberalisering, ze zijn verantwoordelijk voor de ongelijke snelheid waarmee de samenleving ontwikkelt. "Ik zal beginnen mijn faljet te geven", schreef Paul van Ostaijen vanuit zijn Berlijnse ballingschap al een eeuw geleden in 'Vers 6' (De Feesten van Angst en Pijn, 1921). Zappa heeft dat vertaald naar de Amerikaanse plutocratie. De openingssong van *Freak Out!* (1966), 'Hungry Freaks, Daddy', een bijtende satire op de onverschilligheid van de rijken om het lot van de achterblijvers, laat niets aan de verbeelding over: "Philosophy that turns away / From those who aren't afraid to say / What's on their minds / The left-behinds of the Great Society". Dat is het Europa van vandaag, een schaamlap over de onwil en de onmacht om de eigen waarden van solidariteit en gelijkberechtiging hoog te houden.

Autoritair

Verongelijkheid, nijd, afgunst en afhaken zijn het gevolg, en dat vertaalt zich in de heropleving van een roep om autoritair be-

In België flirt één op vijf inwoners met de armoedegrens, de Index Mundi van 2020 houdt het op 15% echte armen, net als in Zweden. In Italië is het veel wraakroepender: dubbel zoveel als bij ons. En dat terwijl er in Europa een algemene roep is naar autoritair bestuur.

stuur. Er zijn nog zeven lidstaten van de EU die binnen het jaar verkiezingen organiseren, de uitslag van Zweden en Italië (en de val van de regering in Denemarken) is meer dan onheilspellend: niet de conservatieven winnen, maar uiterst rechts. In Zweden zijn de Sverigedemokraterna de op één na grootste partij geworden, en meteen kingmaker van een eurosceptische, nationalistisch-traditionalistische coalitie. Italië is dan weer het toonbeeld geworden van de afkeer van de hulpeloze politiek die er niet in slaagt de welvaart en het welzijn van de gewone man te verzekeren. Eén derde van de kiezers daagde niet eens op, tegen eind oktober is er wellicht een zeer behoudsgezinde regering op de been gebracht die het midden houdt tussen postfascisme (zoals de marionettenrepubliek van Salò tussen 1943 en 1945 waarbij dictator Mussolini niet meer was dan een schim die vanuit Berlijn werd aangestuurd) en oerconservatieve ethiek (zoals de pauselijke rechtbank, de Rota, die over het huwelijksrecht gaat). Dankzij een staartster die als een raket de hemel is ingeschoten door de kiezer: Giorgia Meloni en haar Fratelli d'Italia. In één klap springt ze naar de eerste plek met 26% van de stemmen (geen 5% in 2018), en veroverd met andere populistische partijen – de Lega van Matteo Salvini en Forza Italia van de veroordeelde Silvio Berlusconi (in 2013 kreeg hij zeven jaar cel voor machtsmisbruik, belastingontduiking en aanzetten tot prostitutie, die hij niet moest uitzitten vanwege "te oud"; plus een levenslang verbod

Giorgia Meloni.

om openbare functies te bekleden – uiteraard vanwege "goed gedrag" opgeheven in 2018) - de absolute meerderheid: 237 op 400 zetels in de Kamer, 115 op 200 in de Senaat. Gelukkig geen tweederde meerderheid, want dan had het rechtse blok naar eigen inzicht de grondwet kunnen wijzigen. Niettemin is er alle reden tot argwaan.

Geen optimisme

De sussende woorden van Europakenner Hendrik Vos zullen niet volstaan: "Europa raakt stilaan vertrouwd met figuren als Meloni. Radicaal-eurosceptische partijen belandden al in regeringen in Oost-Europa of in Oostenrijk, of ze gaven gedoogsteun. (...) De scherpste, snedigste en meest krankzinnige ingrediënten komen in de realiteit nooit

Mario Draghi.

op tafel. Tot dusver is het de Unie gelukt om lastige bewindsploegen uit te zweten". Ik deel dat optimisme niet. We hebben de sociaal- en christendemocratie zien verschrompelen door al te grote toegankelijkheid aan de NSDAP in de Weimarrepubliek. Vandaag zijn de (a)sociale media en de snelheid van (des)informatie zo invloedrijk dat er een veel gevaarlijker machtsgreep aan de gang is. Niet door onderdrukking, wel door de bespiedingsmaatschappij en de "nieuwe stijl" van dictators, waarvoor Caroline de Gruyter angstvallig waarschuwt: "Hedendaagse autocratieën werken onder democratische dekmantel". Ze zijn "meer gelikt", minder gewelddadig, maar nemen "achter de schermen geraffineerd en onzichtbaar de touwtjes in handen". Door afpersing en tussenpersonen, door manipulatie van het gerecht en de media. Viktor Orbán achterna. En door kapitaalconcentratie – "Millionen stehent hinter mir".

Hellevuur?

Wil dat zeggen dat Italië op de roetsbaan naar het hellevuur zit? Eigenlijk niet, want de derde grootste economie van de EU is nooit onstandvastig: sinds de stichting van de republiek in 1946 heeft het land al 56 regeringen en 30 eerste ministers vermalen. Maar waarom werd dan de regering Draghi afgestraft? Eenvoudig, Draghi was een kleurloze bankier, hoog gewaardeerd als hoofd van de Europese Centrale Bank en door de Europese Raad, maar onbemind in eigen land. Omdat hij te ver afstaat van de gewone man. Omdat hij recepten toepaste (strakke begrotingscontrole, geloofwaardig beleid) die geen enkele kiezer interesseren, en op maat van

de bedrijfswereld zijn gesneden. Omdat hij zijn hand overspeelde door koppig vast te houden aan een regering van nationale eendracht (de Broeders van Italië terzijde gelaten). "Het volk wil biefstukken", om het met Edward Anseele te zeggen. En minder belastingen. En betaalbare energie en voedsel. En minder inwijkelingen. Vooral dat, minder vluchtelingen.

Daar had, in de kiescampagne ten minste, Meloni een antwoord op: terug naar de klassieke gemeenschap, van gezin, familie, clan en eigenheid. Half juni gaf ze zich bloot op een bijeenkomst van het nog fascistischer Spaanse Vox: "Weg met de homo's. Ja aan man en vrouw, nee aan de genderideologie. Weg met de vreemdelingen, werk voor eigen volk. Weg met de internationale bankwereld. Weg met de bureaucraten in Brussel". Sindsdien is haar toon aardig verzacht. Of dat haar betrouwbaarheid ten goede komt, staat te bezien.

Ik lees dan wel in The Economist een brief van een voormalig Italiaans ambassadeur dat er misschien wel een band bestaat met het neofascisme, maar de sociaaldemocraten, dat zijn toch "een mengsel van communisten en linkse christenen, met stalinistische wortels".

Vlucht vooruit

Mussolini is al 80 jaar dood (nou ja, 77 jaar), maar de Sovjet-Unie met zijn goelags en zijn "illiberalisme" heeft tot 1991 nagewerkt. "Wie is er dan een bedreiging voor Europa?

Benito Mussolini.

Toch de Fratelli niet?" Dat soort redenering doet weinig ter zake. Belangrijker is de afhankelijkheid van de EU zelf. Draghi is erin geslaagd vrijwel 200 miljard euro los te weken van de Unie in het kader van de heropbouw na de pandemie. Daarmee wil Meloni de zware inzinking van Italië te boven komen, want de schuld bedroeg al 155% van het BBP (en zonder de spaarboekjesbuffer van bijv. België). Ze wil dat doen naar Brits model: fors hakken in belastingen, minder subsidies, afschaffing van een bedrijfstaks, een vlaktaks van 15% voor belastbare inkomsten tot 100.000 euro, meer pensioenen en kindergeld. Die voordelen voor de burger moeten het binnenlands verbruik stimuleren en investeringen aantrekken. De geraamde groei van anderhalf procent wordt echter volledig tenietgedaan door de huidige inflatie, 9,5% in september. De vlucht vooruit dan maar?

Dat kan, als Meloni zich in regel stelt met de voorwaarden van de Europese Commissie. Wat dan weer afhangt van hoe ze haar kabinet wil bevolken. Het ziet er naar uit dat ze enkele gevestigde, betrouwbare waarden van de vorige regeringen wil overnemen, zoals de vroegere buitenlandminister Julio Terzi di Sint'Agata of klimaat- en milieuminister Roberto Cingolani. Daarnaast maken flink wat technocraten een kans – wat wel het politiek gekrakeel kan ontminnen, maar even vervreemdend overkomt als de regering van Draghi was. België heeft er ervaring mee, zeven niet of nooit verkozen ministers in de huidige regering, het is funest voor het vertrouwen in de politiek. Meloni heeft goed haar verleden bij MSI en de Alleanza af te zweren (hoewel ze onverbloemd Mussolini een "keurige man" vond "die alles wat hij deed voor Italië deed"), ze gebruikt gewoon de tactiek die in de Duitse versie van The Avengers (De Wrekers) opgeld deed. In Duitsland heet die tv-reeks Mit Schirm, Charme und Melone – zij trekt nu haar paraplu open, gebruikt haar vrouwelijke populariteit en politieke onbeslagenheid, en vervangt Steeds bolhoed door Meloni. Waar dat eindigt hangt van de trouw(eloosheid) van Salvini en Berlusconi af. Een maand of acht, schat ik. Daarentrent. ■

Het verhaal achter

In december 2000 beslist de Euro Shoe Unie van de familie Vanaudenhove de naam Shoe Post te aan te passen om het imago van de schoenwinkelketen op te frissen. De winkels zijn verlieslatend en kampen met een negatief imago van goedkope en plastic schoenen. Vanaf augustus 2001 vervellen de tientallen Shoe Post-winkels in België naar vernieuwde Shoes in the Box-winkels. 'Een begrip in de Belgische schoensector' – zoals de krant De Standaard het merk omschrijft – verdwijnt na meer dan vijftig jaar.

door Sébastien Baudart

In de voetsporen van de (groot)ouders

Voor het ontstaan van Shoe Post moeten we terug naar de periode net na de Tweede Wereldoorlog. Vanuit Diest runnen de broers Omer (°1913) en Albert (°1915) Vanaudenhove de familiale schoenbusiness, opgestart door hun ouders Frans Vanaudenhove en Delphina Janssens. De schoenen zitten duidelijk in de familie: beide grootvaders, Karel Vanaudenhove in Diest en Frans Janssens in Scherpenheuvel, waren al schoenmakers. Wat begon met een schoenwinkel en een bescheiden schoengroothandel, is eind jaren dertig en tijdens de oorlog geëvolueerd tot een distributieactiviteit op grote schaal en het beheer van een eigen schoenfabriek. Dankzij kredieten bij banken, de Nationale Kas voor Beroepskrediet, familieleden en andere privépersonen breidt de zaak verder uit. In 1947 huldigen de Vanaudenhoves in Diest een nieuwe schoenfabriek in. De broers komen meer en meer tot een taakverdeling: Omer de productie, Albert de distributie. In september 1948 vormen ze het familiebedrijf om in de NV's Central Shoe en Manufacture de Chaussures Vana [van Vanaudenhove].

Argentijnse schoenen

Ondertussen komt via een politieke connectie van Omer Vanaudenhove een lading Argentijnse schoenen op de proppen. Hij is namelijk sinds kort politiek actief binnen de Liberale Partij: bij de parlementsverkiezingen van februari 1946 staat hij op de derde plaats van de liberale Kamerlijst in het arrondissement Leuven, met Paul Kronacker als lijsttrekker. In zijn memoires vertelt

Advertentie in Het Laatste Nieuws van 4 april 1948 (p. 12), leren herenschoenen aan de 'sensationele prijs' van 195 frank.

SENSATIONEEL!
Voor U Heren:
Een schoen met een speciale constructie, een speciale leersorte, een speciale vetersorte, een speciale zool, een speciale hak, een speciale vorm, een speciale kleur, een speciale prijs.
ONVERSLIJTBAAR
SENSATIONELE PRIJS:
waaier 00 - 46 +
fr. 195
Werkelijke fabrieksprijs
SCHOENFABRIEK
SHOE-POST
Afd. 71, Beekstraat, 119, Brussel

De jonge Omer Vanaudenhove, zijn moeder Delphina Janssens en zijn oudere broer Marcel voor hun schoenwinkel in de Ketelstraat in Diest. Jongere broer Albert staat niet op de foto.

Albert Vanaudenhove hoe hun bedrijf kort na de oorlog via dezelfde Kronacker, minister van Invoer in de regering, een importlicentie krijgt voor 20.000 paar leren schoenen uit Zuid-Amerika. Aangezien leren schoenen op dat moment onder de rantsoeneringsmaatregelen vallen, zien de broers er een geweldige opportuniteit in. Maar de schoenen laten op zich wachten. Pas meer dan een jaar later komt de levering eindelijk aan. Van schoenrantsoenering is (sinds januari 1947) geen sprake meer en leren schoenen zijn opnieuw vlot te krijgen. Bovendien matchen de geleverde schoenen niet echt met de Belgische smaak en mode van het moment, aldus Albert Vanaudenhove. Al in juni 1947 bericht de krant De Nieuwe Gids dat de schoenenschaarste tot het verleden behoort, en dat de consumenten bovendien hun eisen stellen op vlak van kwaliteit en 'uitzicht'. De 'fantastische buitenkans' van de Vanaudenhoves dreigt een blok aan het been te worden. Tot iemand een oplossing vindt: de stock proberen kwijt te geraken via postorderverkoop.

Van Postorderverkoop tot winkelketen

Om niet de indruk te geven dat ze als distributeur hun eigen klanten beconcurreren, besluiten de Vanaudenhoves voor de postorderverkoop een nieuwe merknaam te gebruiken: Shoe Post. Voor de hand liggend, en helemaal in de Amerikaanse tijdsgeest van de naoorlog. Hun klanten ronselen ze via advertenties in de pers. Gezien het succes beginnen ze via dit systeem ook andere schoenen, sandalen en pantoffels te verkopen. Shoe Post krijgt een eigen postadres in Brussel, in de Brabantstraat in Schaarbeek, dicht bij het station Brussel-Noord. Daar

de 'Shoe Post'

De Vlaamse Shoe Post-winkels in Het Laatste Nieuws van 4 februari 1950, p. 13.

kunnen klanten ook bestellingen terugbrengen of omruilen. Aangezien er redelijk wat volk over de vloer komt, besluiten ze daar ook gewoon de Shoe Post-producten rechtstreeks te koop aan te bieden en er dus de eerste Shoe Post-winkel te openen. Al snel volgt een uitbreiding van het winkelnetwerk via een franchisesysteem. In de nazomer van 1948 komt Antwerpen erbij, eind 1948 Luik. In

1949 onder andere volgen Mons, Namen en Lier. Tegen eind 1950 zijn verspreid over België een dertigtal Shoe Post-winkels actief.

Sensationele prijzen

Bij nazicht in de pers blijken de postorderadvertenties van Shoe Post een zeer groots en breed opgezette reclamecampagne te zijn. Vanaf april 1948 verschijnen in onder andere Het Laatste Nieuws, Le Soir en La Dernière Heure heel wat geïllustreerde advertenties om de schoenen van Shoe Post aan te prijzen bij de lezers. Ook in andere persititels duiken de advertenties, al dan niet sporadisch, op. Uitzicht, elegantie en gebruiksgemak worden aangeprezen, maar de prijs – van 49 frank voor een kinderschoen tot 295 voor een herenschoen – is daarbij een doorslaggevend argument. De meeste schoenen voor volwassenen gaan niet boven de 200 frank. Shoe Post profileert zich duidelijk als prijsbreker: 'sensationele prijs', 'een spotprijs', '50% goedkoper dan om 't even waar' en 'werkelijke fabrieksprijs', klinkt het in de begeleidende teksten. 'Van fabrikant naar verbruiker', luidt de verklaring hiervoor op het Shoe Post-logo.

SCHOENEN voor 49 fr.
VOOR GANS DE FAMILIE EN TEGEN FABRIEKSPRIJS
Voor eerst voor de kleuters:
Maten 17 - 22 Fr. 49.-
Voor Uw jongens en meisjes:
Maten 23-24 Fr. 49.-
Maten 25-26 Fr. 59.-
Maten 27-28 Fr. 69.-
Maten 29-30 Fr. 79.-
Maten 31-32 Fr. 89.-
Maten 33-34 Fr. 99.-
Voor U zelf Mevrouw:
Maten 36-41 Fr. 189.-
En ten slotte voor U Mijnheer:
Maten 42-46 Fr. 249.-
SHOE-POST
19, BRABANTSTRAAT, BRUSSEL

Advertentie in Het Laatste Nieuws van 25 april 1948 (p. 15): 'schoenen voor gans de familie en tegen fabrieksprijs'.

Inspiratie

Het idee om schoenen aan lage prijzen, van de fabrikant naar de verbruiker, via de post te verkopen is niet nieuw. Concurrenten publiceren al langer persadvertenties om schoenen en pantoffels via postorder te verkopen. Zo verschijnen vanaf 1946 bijvoorbeeld regelmatig advertenties van Schoenfabriek Chaussan (Webbekom), Textilac (Sint-Niklaas) en Pantoffelfabriek Solida (Molenstede) in de Belgische pers. Vanaf 1947 duiken ook de schoenen en pantoffels van SABVA uit Erembodegem in de pers op. De eerste advertenties van Shoe Post lijken trouwens zowel van toon, uitzicht als opbouw verdacht veel op recente advertenties van concurrenten.

Van schaarste naar wegwerpmaatschappij

En hoewel de eerste advertenties van Shoe Post ook aandacht besteden aan de kwaliteit van de schoenen ('onverslijtbaar', 'stevig', 'zeer sterk', 'eerste klas fabriekaat', 'als door een schoenmaker vervaardigd' en zelfs 'gemakkelijk te repareren'), is het bedrijfsmodel toch eerder gericht op het periodiek doen aankopen van goedkope schoenen. Terwijl de maximumprijs voor een herenzooling van oude schoenen begin 1948 op 90 frank ligt, zet Shoe Post zijn schoenen in de markt als 'goedkoper dan nieuwe zolen'. Aan de 'huismoeders' klinkt het: 'bedenk eens wat ge maandelijks aan schoenherstelling en nieuwe schoenen uitgeeft. Bekijk dan onze prijzen [...]'. Shoe Post staat hier niet alleen in. Geleidelijk aan zorgt het onevenwicht tussen de kost van reparaties en de prijs van een nieuw product voor een maatschappelijke evolutie die de consumenten aanzet om versleten spullen niet te herstellen maar gewoon te vervangen. Relatief kort na de oorlogsschaarste en naoorlogse rantsoenering zijn schoenen – zeker in het marktsegment dat Shoe Post bespeelt – geen investering meer, maar gewone consumptiegoederen die regelmatig gekocht, versleten en weggegooid worden. ■

Nieuw, zij zult opgetogen zijn!
Mijnheer, gij zult aangenaam verrast zijn!
185 Fr.
250 Fr.
Schoenfabriek CHAUSSAN
101, 103 in Willebroeck

Advertentie voor Schoenfabriek Chaussan (Webbekom) in Het Laatste Nieuws van 8 februari 1948, p. 14.

Omer Vanaudenhove.

Bronnen: <https://www.liberas.eu/het-verhaal-achter-shoe-post/>

Nie wieder Militärdienst

door Lawrence Vanhove,
politiek secretaris van het LVV
en voorzitter van Liberales

Zowat iedereen zal de legerdienst vooral kennen van menige anekdotes over drank, kwajongenstreken en overmatige porties frieten. Ook al zullen de meeste mensen zelf de humor inzien van het standpunt van Francken, toch wil ik voor eens en voor altijd duidelijk maken dat er zowel principiële als praktische bezwaren zijn om legerdienst terug in te voeren. Het is iets waar we met lijf en leden tegen moeten vechten. Pun intended.

Geen kanonnenvlees

Het meest voorname argument is dat de burger geen lijfeigene is van de staat. De staat mag geen lijfswang plegen en heeft geen recht op al onze arbeid en al zeker niet het recht onze kinderen en kleinkinderen potentieel in gevaar te brengen als kanonnenvlees.

De roep naar legerdienst is een collectivistische uitspatting. Een jaar aan arbeid opeisen is in strijd met de principes van een democratische rechtsstaat. Vlaams-nationalisten beweren vaak dat ze antisocialistisch zijn, maar dat heeft geen enkele geloofwaardigheid als je terloops wel een recht ziet van de collectiviteit om een jaar uit iemands leven 'terug te vragen'.

In het pleidooi van voorstanders zoals Francken zit er bovendien een "natievormend" aspect. Men ziet dit blijkbaar als een manier om bepaalde 'nationalistische' waarden over te brengen.

Een nieuwe dag, een nieuwe oproep van N-VA politicus Theo Francken die, met misplaatste nostalgie naar een verleden dat nooit heeft bestaan, pleit voor legerdienst en burgerdienst. Hij verdedigde nu al meermaals de legerdienst in het publieke debat. Het Westen zou na 70 jaar vrede te "vadsig" geworden zijn, zo deelt hij de analyse van een niet nader genoemde Russische despoot. "We mogen wat meer terugvragen van de jeugd" want "als je hen de keuze laat, kiezen ze voor het comfort en blijven ze in hun luie zetel zitten. We moeten een sterke generatie jongeren kweken".

Als Vlaams-nationalist één specifieke staatsvorm opdringen aan anderen gaat echter in tegen de vezels van hun ziel. Want wat heeft een Vlaams-nationalist of een Catalaan te zoeken in een Belgicistisch of Spaans leger? En als je al in de illusie bent dat nationalisme achterwege kan gelaten worden in een leger, dan schrijf je met legerdienst toch mensen in, in een ideologie van conflict? Dit staat toch diametraal tegenover de pacifistische roots van de Vlaamse beweging waar het belangrijkste symbool de IJzertoren is, een vredesmonument, waar in koeien van letters 'Nooit meer Oorlog' op staat.

Geen bezigheidstherapie

Praktisch hoor ik dan weer van diverse specialisten in Terzake dat het invoeren van een legerdienst danig veel middelen en tijd zou vergen dat het de verdere professionalisering van het beroepsleger in de weg staat. Het leger heeft als taak het land te verdedigen, niet om bezigheidstherapie te voorzien voor jongvolwassenen. In Nederland onderzocht men de kostprijs van een dienstplicht: dat zou op vandaag 15 miljard euro in het

eerste jaar alleen al kosten. Ons land kennde zou dit dus minstens evenveel aan recurrente kosten gaan veroorzaken.

In 2020 kostte de Belgische defensie 5,5 miljard euro aan de Belgische staat, 1,1% van het BBP. Zelfs met een verdubbeling om aan de NAVO-standaard van 2% te komen zou een legerdienst dus onbetaalbaar zijn. Onze actieve beroepsbevolking slinkt, dit zorgt voor onbetaalbaarheid van onze pensioenen maar ook grote opportuniteitskosten voor bedrijven die niet genoeg personeel vinden om hun potentieel maximaal te benutten. De arbeidsmarkt zou met een dienstplicht van één jaar meer dan 150.000 studenten en aan arbeidskrachten onttrokken worden. We hebben nu al te weinig leerkrachten, zorgverstrekkers, ingenieurs, vakmannen en kinderbegeleiders. Maak het beroep van militair bijvoorbeeld aantrekkelijk en toegankelijk, zet professionalisering maximaal door maar ontwricht de arbeidsmarkt toch niet met deze waanzin?

"Neen tegen legerdienst." Het is een vorm van lijfswang, rechts collectivisme en een economische ramp. ■